

KAINUUN RAPUHANKE

VUODEN 2007 TYÖT JA TOHINAT

Vuosiraportti 2007

Japo Jussila, Raputietokeskus, Päijänne-instituutti
Pasi Korhonen, Kainuun kalatalouskeskus
Anssi Härkönen, Kainuun kalatalouskeskus

1 Johdanto

Kainuun rapuhanke toteutetaan Raputietokeskuksen ja Kainuun kalatalouskeskuksen yhteistyönä vv. 2005-8. Hankkeen rahoittaa Kainuun TE-keskus kalatalousmaksuista.

Tässä väliraportissa on esitelty Raputietokeskuksen ja Kainuun kalatalouskeskuksen työt vuoden 2007 osalta tiivistettynä ja yhdistettynä hankkeen luonteen vuoksi. Kainuun kalatalouskeskuksen osuudesta on erillinen raportti liitteessä 1. Kainuun kalatalouskeskuksen työpanos on lasketettu Päijänne-instituutilta ja se on osana Kainuun rapuhankkeen kokonaiskuluja.

2 Työt ja niiden ajoitus

2.1 Töiden ajoitus ja niiden liittyminen hankkeen tavoitteisiin

Hankkeeseen suunniteltujen ja siihen liittyvien töiden ajoitus on painottunut kesäaikaan, jonka lisäksi töitä luonnehtii myös jakautuminen koko vuoden osalle (taulukko 1). Töiden ajoitusta on esitelty kuukauden tarkkuudella. Yksittäisten työrupeamien pituus on ollut 1-7 päivää kerrallaan ja yhden kuukauden osalle on voinut tulla usean eri henkilön töitä (hankkeessa mukana palkattuina kolme henkeä) sekä yhden työosuuden osalta useita lyhyitä työrupeamia. On huomattava, että esimerkiksi esitelmien valmistelu vie muutaman päivän, joten esimerkiksi VI Valtakunnalliseen Rapupäivään (liite 3) osallistuminen vaatii yhden esitelmän osalta vajaan viikon työn.

Hankkeen työt liittyvät kiinteästi kainuulaisen jokiravun aseman vankistamiseen ja sellaisten toimien edistämiseen, jolla jokiravun tulevaisuus turvataan. Asiaan on kiinnitetty erityistä huomiota esitelmien yhteydessä, jolloin on tarkoitus jopa provokatiivisin keinoin herättää yleisö miettimään jokiravun merkitystä tuottava luonnonvarana. Olemme kiinnittäneet huomiota myös rapuruton ja täpläravun suhteen merkityksen korostamiseen erityisesti suomalaisen rapustrategian ja jokiravun näkökulmasta.

Hankkeen eri töiden liittymistä hankkeen kokonaistavoitteisiin on haarukoitu taulukossa 1, jossa korostuu erityisesti monipuolisen tiedottamisen merkitys. Olemme keskittyneet myös esitelmätilaisuuksiin kiinteästi liittyvään yleiseen keskusteluun, jossa pyritään antamaan monipuolisia, vesialueen omistajien vastuuta korostavia vastauksia raputaloutta koskeviin kysymyksiin.

Merkittävässä osassa ovat olleet maastotutustumiset ja koeravustukset, joilla on haarukoitu vesialueiden luonnetta ja jo tehtyjen rapukantojen hoitotoimien onnistumista. Nämä pohjatyöt palvelevat myöhemmin laadittavia yleisiä ja vesistökohtaisia suunnitelmia ja ohjeistuksia kainuulaisten jokirapukantojen lisäämiseksi ja vankistamiseksi. Kenttätyöt on keskitetty hankealueella sellaisille vesialueille, joiden raputaloudella on vesialueen omistajien mukaan erityistä merkitystä. Tässä työn kohdentamisessa on korostunut Kainuun kalatalouskeskuksen rooli ja hankkeen aikana tehdyt kyselyt tulokset.

Taulukko 1. Hankkeessa vuonna 2006 tehdyt työt ja niiden liittyminen hankkeen hankesuunnitelmassa (liite 4) esitettyihin tavoitteisiin (tavoite -sarake). Ajoitus merkitty tummalla taulukkoon. Hankesuunnitelma liitteessä 4.

tehtävä	tavoite	kuukausi												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Esiintyminen kalastusalueiden kokouksissa	1, 2, 5			■	■	■								
Rapupäivät, jatkokoulutusta	1, 3, 4					■								■
Lehdistötiedotus	1, 2, 3, 4, 5								■	■	■	■	■	■
Tutustuminen rapumaastoon	1, 2, 4							■	■	■				
Koeravustukset	1, 2, 4							■	■	■				
Raportointi ja hankkeen suunnittelu	1, 2, 4, 5			■	■							■	■	■

2.2 Töiden aikajaottelu ja niiden liittyminen hankkeen tavoitteisiin

Hankkeelle tehdyt työt (Taulukko 2) on esitetty päivän tarkkuudella ja jaoteltu työpäiväkirjojen ja ajopäiväkirjojen merkintöjen mukaan taulukkoon merkittjä työkokonaisuuksia mukailleen.

Taulukko 2. Hankkeessa vuonna 2006 tehdyt työpäivät (työpäivät -sarake), niiden liittyminen hankkeen hankesuunnitelmissa (liite 4) esitettyihin tavoitteisiin (tavoite -sarake).

tehtävä	RTK	työpäivät		yhteensä	tavoite
		KKTK			
Esitelmät kalastusalueiden kokouksissa	8		2,5	10,5	1, 2, 5
Rapupäivät, jatkokoulutusta	4		3	7	1, 3, 4
Lehdistötiedotus	9		1	10	1, 2, 3, 4, 5
Tutustuminen rapumaastoon	2		4	6	1, 2, 4
Koeravustukset	8		15	23	1, 2, 4
Raportointi ja hankkeen suunnittelu	10		3,5	13,5	1, 2, 4, 5
yhteensä	41		29	70	

Hankkeen töiden pääpaino on ollut kesäkuukausina (Taulukko 2), työn luonteen vuoksi. Kesäkauden ulkopuolella on keskitytty hankkeen koulutus- ja suunnitteluosuuteen, jossa on tehty töitä sekä hankkeen puitteiden parantamiseksi että suunniteltu käytännön raputaloutta edistäviä toimia yhdessä vesialueen omistajien kanssa.

2.3 Töiden lähempi kuvaus

Hanke on jakautunut vuoden 2007 töiden osalta suunnitteluun, raputalouden mahdollisuuksien esittelyyn sekä käytännön kenttätöihin.

Heinäkuussa ja elokuussa tehtiin maastokäynnit ja koeravustukset Sotkamon ja Hyrynsalmen reiteillä. Koeravustuksia tehtiin yhteensä 9 eri kohteessa (jokaisessa ravustuskohteessa 3-4 jataa, á 10 mertaa, pyynnissä 1-2 yötä). Tarkoituksena oli haravoida hankealueen osakaskuntien nimeämiä, raputaloudellisesti mielenkiintoisia kohteita jokirapujen esiintymisen ja jokirapukan tilan selvittämiseksi. Rapusaalis oli vähäinen yhtä kohdetta lukuunottamatta (Vieksinjoki, 71 jokirapua, hyvä saalis), sillä kesän muista kohteista kuin Vieksinjoki saatiin saaliiksi vain 2 jokirapu. Maastokäynnin aikana keskusteltiin myös vesialueen omistajien kanssa hankkeen mahdollisista painotuksista. Maastokäyntien ja koeravustusten perusteella on helppo suunnitella rapukantojen hoidon perusteita hankkeen piiriin kuuluvien vesialueiden osalta.

Keväällä järjestettiin raputaloudesideoinnin virkistämiseksi tutustumiskäynti Simon kalakoululle ja Eino Sepän Eräsepät Oyn raputilalle (liite 2). Simon kalakoulu on ollut mukana kehittämässä ravunviljelyn tehostamismää, jossa sisätiloissa pienessä altaassa viljellään jokirapuja suures-

sa tiheydessä. Eino Seppä puolestaan on Suomen merkittävin jokirapuviljelijä, jonka rapulaitoksen allaspinta-ala on 20 hehtaaria ja laajenemassa 30 hehtaariin. Kummassakin kohteessa vietettiin yksi päivä ja keskustelut lainehtivat vilkkaina. Kainuun rapuhankkeen sivutuotteena, varsinaisen luonnonkantojen hoidon lisäksi, on ideoitu toimialueelle rapuun liittyviä elinkeinoja ja tutustumismatka palveli mainiosti tätä tavoitetta. Raputalouden edistämisen kannalta on tärkeää, että kaupallisen tuotannon taustat, haasteet ja päämäärät ymmärretään, sillä osa jokiraputaloudesta tulee jatkossa pohjaamaan laitoksissa tuotettuihin istukaspoikasiin. Tutustumisretkelle osallistui kaikkiaan 14 henkeä.

Kivesjärven jokirapukannan tilaa on seurattu kesän ja syksyn 2007 aikana. Seurannassa todettiin rapuruton (Eviran määräys) levinneen koko järven alueelle ja tuhonneen viimeiset jokiravut Kivesjärven pohjoisosasta kuluneen vuoden aikana.

Hankkeen osana tiedotettiin kainuulaisissa paikallislehdissä artikkelisarjassa, jossa neljässä osa-artikkelissa käsiteltiin Kainuun raputaloutta ja rapuun liittyviä elinkeinoja. Artikkeleita julkaistiin ainakin Kuhmon ja Kuusamon alueen lehdissä. Tämän lisäksi valmisteltiin erityinen ravun biologiaa ja ekologiaa käsittelevä tieteellinen artikkeli Kainuun Sanomiin. Hankkeen yhteydessä Kainuun raputaloudesta tiedotettiin myös useaan eri otteeseen myös muista rapuun liittyvistä asioista sekä lehdissä (ainakin 13 artikkelia) että radiossa (ainakin 6 esiintymistä; Valtakunnallisen kalastuspäivän jutulla 20000 kuulijaa Kainuussa). Rapu oli myös osana Valtakunnallisen kalastuspäivän Kajaanin ohjelmaa ja tapahtuman ehdottomana rapuisena keskipisteenä oli akvaario jokirapuineen ja kaloineen.

Kainuunhovissa järjestettiin VI Kansallinen Rapupäivä 13.11.2007 (liite 3) osana Kainuun rapuhanketta. Tänä vuonna aiheena oli kainuulainen jokirapu, jota esiteltiin useassa Kainuun rapuhankkeeseen liittyvässä esitelmässä. Tilaisuuteen osallistui 18 henkeä. Tilaisuudessa oli vierailvana tähtenä Kari Kilpinen Kalatalouden Keskusliitosta, joka teki selkoa suomalaisen jokiravun historiasta erittäin mielenkiintoisessa esitelmässään.

Vuoden 2008 työsuunnitelmaa ja hankkeen loppuraporttia on työstetty syksyllä 2007. Tämän tulevaisuuteen tähtäävän loppuraportin ja sen jatkosuunnitelman aihekokonaisuutta on esitelty vesialueen omistajille ja TE-keskuksen edustajille VI kansallisessa rapupäivässä Kainuunhovissa 13.11.2007 (liite 3). Työt saatetaan loppuun hankesuunnitelmassa esitetyssä muodossa ja loppuraportti toimenpide-ehdotuksineen jätetään Kainuun TE-keskukselle vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla.

3 Hankkeen tuloksien pohdintaa (vv. 2005-7)

Töiden tuloksena tietoisuus raputalouden mahdollisuuksista on lisääntynyt. Aluksi tämän hankkeen pohjalta viriävä aktiivisuus on tosin vähäistä ja lähinnä tämän hankkeen ensimmäisten ideoiden hyödyntämistä. Hankkeen loppuraporttia on jo hahmoteltu ja sen yhteyteen tulee myös karkea suunnitelma Hyrynsalmen ja Sotkamon reittien hankealueella sijaitsevien jokirapukantojen ja mahdollisten jokirapuvesien hoitamisesta.

Koeravustusten perusteella näyttää yhä siltä, parasta potentiaalia jokirapukantojen hoitamiseen on hankealueen jokireittien latvoilla sekä järviolueilla että jokireiteillä. Olemme käsitelleet aiemmissa vuosiraporteissa tätä periaatetta. Ehdotamme tässä yhteydessä yhä, että Kainuun potentiaaleille jokirapuvesille olisi laadittava yleisluonteinen rapustrategia, jolloin toimet raputalouden edistämiseksi voidaan karkeasti suunnitella ja kohdentaa.

Huomiota olisi kiinnitettävä myös nykyisin syystä tai toisesta heikosti voiviin tai taantuviin jokirapukantoihin. Syyt rapukannan heikkenemiseen on syytä selvittää.

Kainuun alueella on erityisiä, tuottoisia rapukantoja, joiden tilaa on seurattava. Äärimmäisenä esimerkkinä on Jormasjärven kaupallisesti tuottava rapukanta, joka sijaitsee Talvivaaran kaivoksen alapuolella ja on suoraan kaivoksen prosessivesien vaikutuksen alaisena. Jokirapu on oiva bioindikaattori ja Jormasjärven arvokkaan jokirapukannan tilaa on syytä seurata mm. kirjamalla rapusaalis vuosittain.

4 Hankkeen kulut 2007

Vuonna 2007 kokonaiskulut olivat hieman 20000 euroa. Kainuun kalatalouskeskukselle maksettiin 7520,25 euroa laskun mukaan (hankeraportti liitteessä 1).

5 Hankkeen jatko

Hankkeen toteuttamista jatketaan vuonna 2008 hankesuunnitelman mukaisesti. Hankkeen töiden aikataulusta on hahmoteltu alla olevassa taulukossa 3. Siinä on työvaiheet eritelty neljännesvuosittain ja toteutuneet merkitty mustalla ja suunnitellut harmaalla. Se on suuntaa antava ja perustuu vuoden 2005 tilanteeseen. Työsuunnitelmaa voidaan muuttaa kainuulaisen tarpeen niin vaatiessa, kuitenkin rahoituksen pohjana olevan hankesuunnitelman puitteissa.

Taulukko 3. Hankkeen työt, niiden ajoitus ja toteutus hankesuunnitelman mukaisesti. Harmaalla esitetty suunnitellut työt ja mustalla toteutuneet. Jo kuluneen ajan (vv. 2005-6) osalta harmaalla merkityt osuudet on joko tiivistetty tai lykätty myöhemmäksi.

	2005		2006				2007				2008	
	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
tehtävä												
aloitustapaaminen; kalueet, metsähallitus, vesialueiden hoitajat												
kalastusalueen kokoukset: tiedotus												
rapupäivät; aloitusseminaari												
rapupäivät; jatkokoulutus, tiedotus												
lehdistötiedotus												
nettisivut, kyselyt netissä												
maastokäynnit												
koeravustukset												
raputaloussuunnitelmat, alueelliset												
istutukset uusiin vesiin												
jokiravun elinpiirin kunnostuksien suunnittelu												
kalastusaluepäivät												

Rapuista jatkoa ja hedelmällistä yhteistyötä myös jatkossa toivoo hankeporukka.

Kuopio, 19.12.2007

Japo Jussila
Raputietokeskus
toiminnanjohtaja

LIITE 1.

KAINUUN KALATALOUSKESKUS
Kauppakatu 34 A 3
87100 Kajaani

KAINUUN RAPUTALOUSSHANKE vv. 2005-8**Raportti Kainuun kalatalouskeskuksen rapuhankkeeseen liittyvästä työskentelystä 2007**

Vuoden 2007 rapuhankkeen työskentely alkoi Kalatalouskeskuksen osalta Rapuretken suunnitellulla maaliskuussa. Simoon ja Haapavedelle suuntautuneen, hankkeen koulutusohjelmaan kuuluneen rapuretken teemana oli rapujen viljely. Retkelle osallistui yhteensä 14 henkilöä. Ohjelma liitteenä.

Kesän kenttätöitä koostuivat koeravustusten valmistelusta, toteutuksesta ja vesialueiden omistajien haastatteluista.

Koeravustuksia tehtiin seuraavasti:

- 30.7. Emäjoki, Leppikosken yläpuolinen vesialue
- 31.7. Emäjoki, Leppikosken alapuolinen vesialue
- 1.8. Emäjoki ja Hyrynsalmen Pieni- Hyrynjärvi
- 2.8. Pieni Hyrynjärvi ja haastattelut Moisio- Luvan alue
- 6.8. Kuhmon Vieksinjoen reitti
- 7.8. Kuhmon Vieksinjoen reitti
- 8.8. Kuhmon Ontojärvi, Metsosaaren alue
- 9.8. Kuhmon Ontojärvi, Metsosaaren alue ja Ristijärven Iso-Pyhäntäjärvi
- 10.8. Ristijärven Iso- Pyhäntäjärvi

Tarkempi erittely koeravustuskohteista/ kartoista on saatavilla kalatalouskeskuksesta.

Koeravustuskohteiksi valittiin paikat, joissa tiedetään aikaisemmin esiintyneen rapuja, tai joihin on suoritettu rapuistutuksia 1980 luvun ruttoaallon jälkeen. Koeravustukset toteutettiin pääosin muovisilla Rapu- Rosvo merroilla. Ravustuksessa käytetty kalusto desinfioitiin jokaisen ravustuskohteen välillä. Ravustukset kohdennettiin alueille joiden rapukannan tilasta ei ole ollut tietoa. Lisäksi ravustuskohteiden osakaskunnat ovat ilmaisseet kiinnostuksensa rapukantojen hoitoon ja kehittämiseen. Koeravustusalueiden ulkopuolelle jätettiin alueet, joilla tiedettiin olevan pyyntivahva rapukanta. Pyyntin keskeisenä tavoitteena oli siis kartoittaa rapujen esiintymistä, ei esimerkiksi kannan tiheyttä tms. Koeravustusten saalis oli vaatimatonta ja näyttääkin, että ravustetuissa kohteissa on hyvin heikko rapukanta, tai sitä ei ole ollenkaan.

Koeravustukset ja haastattelut ovat toimineen raputaloudellisen suunnittelun pohjatyönä. Haastatteluja on tehty koeravustusten yhteydessä ja sen lisäksi koko vuoden aikana mm. osakaskuntien kokouksissa ja puhelinhaastatteluina.

Marraskuussa järjestettiin Valtakunnallinen Rapupäivä Vuokatissa. Tapahtumaan osallistui yhteensä 18 osallistujaa. Rapupäivän ohjelma liitteenä.

Hankkeen ohjelmaan on kuulunut myös tiedotustoiminnan järjestäminen. Rapuaiheisia artikkeleita ovat julkaisseet ainakin Kainuun Sanomat, Ylä-Kainuu lehti, Kuhmolainen, Sotkamo-lehti ja Väylä.

Lisäksi rapuaiheista juttua on tehty Kainuun Radioon 7.8. ja Valtakunnallisen kalastuspäivän yhteydessä 30.8. Myös Ylen Pohjois-Suomen uutiset raportoi Kainuun Rapuhankkeen toimista 8.8.2007.

Rapuruton etenemistä Kivesjärvessä on seurattu osana hanketyöskentelyä. Kivesjärvellä osakaskunnan edustajien koeravustuksen perusteella järven rapukanta on todettu menetetyksi. Toinen rapuruttotapaus tuli ilmi Ristijärven Jokikylästä, jossa aikaisemmin pyyntivahva rapukanta on hävinnyt vuonna 2006. Alueelta ei saatu näyterapuja Eviran tutkittavaksi.

Kajaanissa 4.12.2007

Pasi Korhonen

toiminnanjohtaja

Liitteenä:

- rapuretken ohjelma
- valtakunnallisen rapupäivän ohjelma

liite 2.

KAINUUN KALATALOUSKESKUS
Kauppakatu 34 A 3
87100 KAJAANI

RAPU
TIETO

Rapuretki 11.-12.5.2007

- Kainuun rapuhanke järjestää seuraavan tutustumisretken:

- Bussikuljetus (Pohjolan matka) Kajaani- Simo- Oulu-Haapavesi- Kajaani
- Tutustuminen ravun sisätilaviljelyyn Simossa
- Yöpyminen ja illallinen Hotelli Cumulus, Oulu
- Tutustuminen Eino Sepän rapulaitokseen Haapavedellä
- Hinta 65 €/ osallistuja (2hh), yhden huoneen lisä 26 € (sis. matkat, ohjelma, aamupala ja illallinen)
- Ilmoittautuminen 19.4. mennessä Kalatalouskeskukseen
Anssi 0440-284999, anssi.harkonen@muikkusuomi.net
Pasi 0440-946557, pasi.korhonen@muikkusuomi.net

Tarkempi aikataulu toimitetaan ilmoittautuneille huhtikuun lopussa!

RAVUN SISÄTILAVILJELY

Veikko Vántänen (Kuivaniemi) on yhdessä Simon kalakoulun kanssa kehittänyt ravun sisätilaviljelyyn soveltuvaa menetelmää jo muutaman vuoden ajan. Kehitystyö on saatu itse menetelmään oleellisesti kuuluvan viljely-ympäristön kehitystyön osalta päätökseen. Retken aikana sekä Veikko Vántänen että Simon kalakoulusta työhön osallistunut Vesa Niemitalo esittelevät hankkeen nykytilaa, itse laitetta sekä vastailevat hyvin kysymyksiin. Vierailupaikkana on Simon kalakoulu ja isäntinä siis Veikko Vántänen ja Vesa Niemitalo.

RAPU MAASEUTUYRITYKSEN OSANA

Eino Seppä on monipuolinen maaseutuyrittäjä Haapavedeltä. Einolla on ollut kuljetusfirma, jonka pohjalle Eino on laajentanut toimintaansa kuhanviljelyyn, suomenhevosiin, koiriin, erilaisiin riistalintuihin ja useisiin muihin maaseudulle sopiviin yritysideoihin. Einolla on tiluksillaan Suomen suurin jokirapulaitos, jonka allaspinta-ala on 20-30 ha, vähän vesitilanteesta, laitoksen kehitystilasta ja laskutavasta riippuen. Eino rapulaitos on merkittävä monestakin syystä: pohjoinen sijainti, suuri koko ja mahdollinen iso tuotto, altaiden ja vesityksen järjestelyt sekä hyvä emo- ja viljelykanta. Tilalla on mahdollisuus tutustua siis tähän rapulaitokseen ja muuhun maaseutuyrittämiseen ja erittäin innovatiiviseen isäntään. Vierailupaikkana on Eräsepät Oy Haapavedellä ja isäntänä siis Eino Seppä.

liite 3.

VI VALTAKUNNALLISET RAPUPÄIVÄT 13.11.2007

KAINUUN RAPU – RAPUAITAN TULEVAISUUS

Aika ja paikka: tiistai 13.11.2007, klo 9-14. Vuokatti, Hotelli Vuokatinhovi (Vuokatinhovintie 15)

Järjestäjä: Raputietokeskus ja Kainuun kalatalouskeskus

Teemapäivänä keskitytään Kainuun raputalouteen ja sen eteen tehtyyn ja tehtävään työhön. Aiheina mm. jokiravun luonnonkantojen hoito ja Kainuun raputalouden edistäminen tulevaisuudessa.

Paikalla järjestävien tahojen lisäksi myös kalastusbiologi Kari Kilpinen Kalatalouden Keskusliitosta ja kalastusbiologi Markus Huolila Kainuun TE –keskuksen kalatalousyksiköstä.

Tilaisuus on kaikille Kainuun ravusta kiinnostuneille avoin ja ilmainen. Järjestäjä tarjoaa ohjelman mukaiset kahvit ja lounaan.

<i>Aika</i>	<i>Puhuja</i>	<i>Aihe</i>
8:30	Kahvi	
9:00-9:40	Kari Kilpinen Kalatalouden Keskusliitto	Katsaus ravunpyynnin kulta-aikaan
9:40-10:10	Japo Jussila Raputietokeskus	Jokiravun luonnonkantojen hoito
10:10-10:40	Markus Huolila Kainuun TE - keskus	Voiko viranomaisen välittää virkansa puolesta ravusta
10.40-11:10	Japo Jussila Raputietokeskus	Ravustus ja jokirapu
11:10-12:00	Lounas	
12:00-12:30	Pasi Korhonen Kainuun Kalatalouskeskus	Kainuun rapu – hankkeen tuloksia
12:30-13:00	Japo Jussila Raputietokeskus	Kainuun raputalouden edistäminen jatkossa
13:00-14:00	Kahvit ja vapaata keskustelua aiheesta	

Tilaisuuteen on vapaa pääsy, tervetuloa!

Lisätietoja: Pasi Korhonen (0440-946557) tai Japo Jussila (040-5428982)

liite 4.

KAINUUN RAPUTALOUSHANKE vv. 2005-8

TAVOITE

Hankkeen tavoitteena on Kainuun jokirapukantojen tuoton lisääminen ja maaseudun elinkelpoisuuden edistäminen luonnontalouden edellytysten parantamisella. Hankkeen aikana pyritään luomaan toimintamalleja, jotka helpottavat jokirapukantojen hoitoa jatkossa ja lisäävät Kainuun alueen jokirapusaaliin määrää. Hankkeen aikana luotujen toimintamallien on tarkoitus toimia itsenäisinä hankkeen päättymisen jälkeen.

Hanke toteutetaan sillä edellytyksellä, että suunnitellun alueen kalastusalueet ja osakaskunnat hyväksyvät hankkeen. Hankkeen jälkeen vastuu Kainuun raputalouden edellytysten kehittämisestä on selkeästi em. kalavesien omistajien vastuulla ja tarmon varassa.

Eriteltyt yksittäiset tavoitteet ovat

- 1) Kainuun nykyisten jokirapukantojen hyödyntämisen tehostaminen;
- 2) uusien luonnonkantojen luominen istutuksin;
- 3) rapuun liittyvien elinkeinojen edistäminen, esimerkkinä rapumatkailu, ravunviljely ja ammattimainen ravustus;
- 4) Kainuun luonnontalouden merkityksen lisääminen;
- 5) täpläravun leviämisen estäminen Kainuun vesillä.

KEINOT

Hankkeen aikana sovelletaan laajalti niitä menetelmiä, joilla jokiravun luonnonkantojen tuottoa on kyetty parantamaan muualla Suomessa. Keinoihin kuuluu

- 1) jokiravun luonnonkantojen tilan kartoitus,
 - a) kyselyin ja tiedusteluin,
 - b) koeravustuksin;
- 2) vedenlaadun ja jokiravulle soveltuvien elinalueiden kartoitus,
 - a) kyselyin ja tiedusteluin,
 - b) maastokäynneillä;
- 3) raputaloudesta kiinnostuneiden henkilöiden ja yhteisöjen koulutus,
 - a) seminaareissa,
 - b) tiedottamalla,
 - c) henkilökohtaisilla konsultoinneilla;
- 4) yksityiskohtaiset raputaloussuunnitelmat;
- 5) suunnitelmalliset ja tehokkaat istutukset;
- 6) jokiravun elinpiirin kunnostuksien suunnittelu.

KOHDEALUE

Suunnitellut työt tehdään aluksi sellaisilla vesistöalueilla Kainuussa, joissa tiedetään olevan kiinnostusta ja mahdollisuuksia jokiraputalouden elvyttämiseen ja jokirapukantojen ylläpitoon sekä hyödyntämiseen. Tällaisia alueita voisivat olla aluksi Kuhmon, Sotkamon ja Hyrynsalmen-Ristijärven kalastusalueiden vesistöalueet soveltuvien osin. Hankkeen aikana pyritään toimimaan myös muualla Kainuussa, paikallisen mielenkiinnon ja innostuksen mukaan.

HANKKEEN AIKATAULU

Vuosi 2005 (osio I). Ensimmäisenä hankevuotena tehdään raputaloudelliset selvitykset ja muu vaadittava pohjatyö. Työt käsittävät kirjallisen raputiedustelun kohteeksi valitun alueen osakaskunnille rapukantojen tilan ja toimien tarpeen kartoittamiseksi; suulliset kyselyt rapukantojen tilasta; koeravustukset sel-

laisilla kohteilla, joilla on erityistä mielenkiintoa; alustavan raputaloudellisen koulutuksen ja tiedotuksen järjestäminen.

Vuodet 2006-7 (Osio II). Toisessa vaiheessa jatketaan ensimmäisen vuoden työosioita niiltä osin kun tarvetta on, erityisesti koeravustukset voivat ajoittua myös toiselle vuodelle. Tämän lisäksi panostetaan koulutukseen (useita seminaareja kohdennetulle paikalliselle ryhmälle, osakaskunnat, ravustajat, yms.) ja raputaloudellisten suunnitelmien (rapukantojen hoito, yrityskonsultointi, yms.) laatimiseen.

Vuodet 2006-8 (osio III). Kolmannessa osiossa keskitytään käytännön toimiin siten, että jokiravun istutukset aloitetaan aiemmin laadittujen suuntaviivojen mukaisesti ja laajempia käyttö- ja hoitosuunnitelmia pyritään laatimaan suuremmin vesistökokonaisuuksille. Samalla suunnitellaan ja sovitaan rapukantojen tilan seurannasta ja järjestetään käytännön toimet rapukantojen hyödyntämiseksi ja raputuoton takaamiseksi.

HANKKEEN TOTEUTTAJAT

Hanke toteutetaan laajana Päijänne-instituutin Raputietokeskuksen, Kainuun kalatalouskeskuksen (Pasi Korhonen, 0440-946557, pasi.korhonen@muikkusuomi.fi) sekä Kainuun TE-keskuksen (Jukka Nyronen, 0440-385500, jukka.nyronen@te-keskus.fi) yhteistyönä. Hankkeen käytännön toteutuksen vetovastuu on Raputietokeskuksella, joka toimii kiinteässä yhteistyössä Kainuun kalatalouskeskuksen kanssa. Hankkeen hallinnoinnin järjestää Päijänne-instituutin Raputietokeskus. Kainuun TE-keskus osallistuu hankkeeseen rahoittajana ja osin myös mahdollisesti toteuttajana (koeravustukset).

Hankkeen laajuus on 2-5 työkuukautta vuodessa 4 vuoden ajan (taulukko alla). Tämän resurssin lisäksi varataan 5000 euroa vuodessa matkakuluihin. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat siten noin 11000 - 23000 euroa vuodessa, yhteensä 67500 euroa koko hankkeen keston ajalta tässä mallissa. Kainuun kalatalouskeskuksen työpanos sisältää käytännön neuvontaa, alueellisten painotusten suunnittelua, luennointia ja raportointia. RTKn työpanos sisältää asiantuntija-apua, luennointia, osahankkeiden suunnittelua, hallinnointia ja raportointia.

Kustannus	2005	2006	2007	2008	Yhteensä
Raputietokeskus, Päijänne-insituutti	4500	7000	7000	4500	23000
Kainuun kalatalouskeskus ¹	3000	9000	9000	3000	24000
Matkat	3000	4800	4800	1900	14500
Materiaali	500	500	500	0	1500
Muut kulut, mm. hallinto	1000	1000	1000	1000	4000
Yhteensä	12000	22300	22300	10400	67000

1 = työ ostetaan kokonaispakettina

Hankkeen rahoitus on kaavailtu järjestettäväksi Kainuun TE-keskuksen sekä yksityisten rahoittajien rahoituksella. Kainuun TE-keskuksen osuus kuluista on noin 90%. Hankkeen rahoitusta on esitetty alla olevassa taulukossa. Mikäli hankkeen yksityinen rahoitus jää vajaaksi, niin hankkeen työosuutta supistetaan vastaavasti.

Rahoittaja	2005	2006	2007	2008	Yhteensä
tämä hakemus	11000	20000	20000	9000	60000
yksityinen rahoitus ¹	1000	2300	2300	1400	7000
Yhteensä	12000	22300	22300	10400	67000

1= alueen kalastusalueet ja osakaskunnat, Kainuun kalatalouskeskus, yksityiset yrittäjät, yms.

HANKKEEN HYÖDYT

Hankkeen avulla pyritään takaamaan tuottavien jokirapukantojen säilyminen ja kestävä hyödyntäminen Kainuun alueella. Hankkeella tuetaan jo olemassa olevaa raputaloutta ja luodaan edellytyksiä uusille, rapuun perustuville yritysmuodoille (ravunviljely ja rapumatkailu). Hankkeen aikana luodaan Kainuun alueelle uusia, tuottoisia rapukantoja, jotka ovat reserveinä takaamassa kainuulaisen jokiravun säilymistä.